

פרשת שלח לך

שהיתה ראויה להיות מופקת כדין הא הכינוי כאן ע"פ המסורת שבידינו איננה מופקת, ולכן הבית של "בשגגה" רפויה. אותו הדבר אנו מוצאים גם בפסוק "הכרת תכרת הנפש ההוא עונה בָה" (שם פסוק לא) שלא מפיק ההא של "עונה" ע"פ המסורת, ולפיכך הבית של "בה" רפה.

יש להקפיד בפסוק הטעמים בפסוק "ויעלו ויתרו את הארץ. ממדבר צן (מאריך) עד רחב (טרחא) לְבַא חַמַּת" (יג, כא) - ש"ע-ד-ח'ב" נמשך ל"ממדבר צן"¹³⁶, ו"לבא חמת" הוא בפני עצמו, ורחוב הוא שם של עיר שנחלת שבט אשר,¹³⁷ והמשיכו המרגלים עד לבא-חמת, והלמד של "לבא חמת" היא חלק משם העיר¹³⁸. גם בפסוק "והכנעני יושב על-הים, ועל (טרחא) יד הירדן" (יג, כט) - יש טעם מפסיק במילה "ועל" ואין לומר "ועל יד" ביחד כמו "על-יד היאר" (שמות ב, ה) אלא שיש להסמיק יחד "יד הירדן"¹³⁹ ופירוש הפסוק, שהכנעני יושב גם סמוך¹⁴⁰ למקום הירדן, ש"יד" פירושו מקום, עיין רש"י במדבר ב, יז ודברים כג, יג.

- "למטה אפרים הושע בן-נון" (יג, ח) - הפתח שהיה צריך להיות בריש הפך לקמץ בטעם טרחא. כמו "ויעשו בני-ישראל את-הפסח במועדו" (ט, ב) שהפא שהיתה צריכה להיות בסגול באה בקמץ¹³⁴. כלל זה נפוץ יותר בטעמים המפסיקים יותר כאתנח וסוף-פסוק כמו "נשא עון ופשע" (יד, יח) - שהפא באה באתנח בקמץ במקום בסגול. ובפסוק "ואת-מצנתו הפר" (טו, לא) - הפא באה בפתח במקום בצירי באתנח.
- "למטה בנימין" (יג, ט) - הבית רפה כדין בג"ד כפ"ת לאחר אהו"י ללא טעם מפסיק ביניהם¹³⁵. וכיוצא בזה "למטה דין" (פסוק יב) - שהדלת רפה, "למטה גר" (פסוק טו) - שהגימל רפה, וכן "ויעלו בנגב" (פסוק כב) - שהבית רפה. ואם יבוא טעם מפסיק ביניהם כן יבוא דגש-קל בבג"ד כפ"ת כמו "למטה יהודה כלב בן-יפנה" (פסוק ו) - שהכף דגושה מפני שבאה לאחר זקף-קטן שהוא טעם מפסיק, וכמו "עלו זה בנגב" (פסוק יז) - שהבית דגושה מפני שבאה לאחר פשטא שגם הוא טעם מפסיק, וגם "ולא הנגפון" (יד, מב) - התיו דגושה לאחר הטעם פשטא, ובפסוק "לפלא-נדר און בנדרבה און במעדיכם" (טו, ג) המילה "און הראשונה בטעם שופר-הולך שהוא טעם משרת לכן הבית שלאחריה רפה ואילו השניה בטעם טרחא שהוא מפסיק לכן הבית שאחריה דגושה. כמו כן אם האהו"י מורגשות במבטא כמו מפיק הא, אז ג"כ יבוא דגש-קל בבג"ד כפ"ת שלאחריהם כמו "ופתח התבה בצדה תשים" (בראשית ו, טז) אבל זאת צריך לדעת שבפסוק "וכפר הכהן על-הנפש השגנת בחטאה בשגנה לפני יי" (טו, כח) - ההא של "בחטאה"

¹³⁶ שלא יתפרש כמו רחוב העיר ששמו "לבוא חמת".
¹³⁷ ראה יהושע יט, כח-ל, כא, לא.
¹³⁸ ואין למד זו שימושית כי מופיע "מלבוא חמת" (מלכים א ח, סה; מלכים ב יד, כה; עמוס ו, יד; דברי הימים ב ז, ח) ולא יבואו מס ולמד השימוש יחד כי משמעותם הפוכה. (מאת ואל, וכמו שקשה על הפסוקים "מארץ צפונה" (ירמיה כג, ח), "מבבלה" (שם כז, טז), עיין תורה תמימה דברים כה הערה נו), ונקראת "לבוא חמת" עם למד שפירושו הדרך שבאים בה לחמת (מצודות) נמצא שאע"פ שהיא במקורה למד שימושית הפכה להיות חלק מן השם. ובדרך זו יש לפרש את המילה "מלפני" - מן המקום שהוא כנגד פניו. אלא שק"ק על מילות מלמעלה מלמטה, כי למטה למעלה פירושים אל מטה אל מעלה, והמס מן לא מובנת.
¹³⁹ זהו מרחב הסמוך לירדן וקנה שם לעצמו כמו שכתבנו בהערה הקודמת על "לבא חמת".
¹⁴⁰ כי "על" מתפרש גם סמוך כמו "ועליו מטה מנשה" (ב, כ) כמו "ועל צבא מטה בני יששכר" (י, טו-כז).

¹³⁴ עיין במה שכתבו לעיל בפרשת בהעלותך על הפסוק "ויעשו בני ישראל את הפסח" (ט, ב) בשם הרב יעקב קמינצקי ז"ל.
¹³⁵ עיין מאמר על פרשת שמות.